

Nr 800

Av herr **Hansson** i Skegrie m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 40, med förslag till förordning om särskilt investeringsavdrag i vissa fall vid taxering till statlig inkomstskatt, m. m.

(Lika lydande med motion nr 656 i Första kammaren)

I syfte att stimulera industriens maskininvesteringar framlägges i proposition nr 40 förslag om särskilt investeringsavdrag vid den statliga beskattningen. Enligt förslaget skall avdrag vid taxeringen få göras med tio procent av kostnaden för under år 1964 anskaffade maskiner under förutsättning att företaget i fråga driver rörelse avseende huvudsakligen industriell tillverkning. Som motivering för förslaget framhålles att industriens investeringar under 1964 väntas komma att bli något lägre än under 1963 och att en stimulans av investeringarna därför är önskvärd i syfte att stärka den svenska industriens konkurrenskraft.

Enligt vår mening talar starka skäl för att näringslivets finansierings- och investeringsproblem ägnas ingående uppmärksamhet. Ett stärkande av näringslivets internationella konkurrenskraft och skapandet av goda förutsättningar för en fortsatt standardhöjning i vårt land förutsätter en omfattande rationaliseringsverksamhet. De investeringar som därvid fordras blir alltmer kapitalkrävande. Samtidigt har företagens finansieringsmöjligheter ändrats i betydelsefulla avseenden. Detta gäller avtappningen av pensionsfonderna i samband med tjänstepensionssystemets omläggning och den allmänna varuskatten, som utgår även på investeringsvaror, men också den minskning av vinstmarginalerna som ägt rum måste tillmätas betydelse i sammanhanget. På det hela taget har en förskjutning mot ökad lånefinansiering ägt rum. I propositionen framhålles härom att det ännu är ovisst vilken effekt detta fått och kommer att få på investeringsaktiviteten inom näringslivet. Vi delar denna uppfattning så till vida att det ännu inte finns underlag för en definitiv och säker bedömning i detta avseende. Klart är emellertid att dessa spörsmål måste ägnas ingående uppmärksamhet så att erforderliga åtgärder vid behov kan vidtagas utan dröjsmål.

Om sålunda starka skäl talar för att frågan om näringslivets investeringar upptages i ett vidare sammanhang får det samtidigt uppmärksammas att särskilda skäl föreligger beträffande industriens maskininvesteringar. Ökningarna av dessa investeringar har under senare år legat på en

låg nivå, och enligt den preliminära nationalbudgeten väntas en minskning med 3,5 procent inträda under 1964.

Nationalbudgetens siffror kan emellertid inte tjäna som indikator på det relativa investeringsbehovet inom olika näringar. Även för andra näringar torde kunna påvisas behov av en särskild investeringsstimulans, ehuru det inte framgår av nationalbudgeten. Med hänsyn till bristfälligheten i det nu föreliggande materialet synes dock vidgningar till flera näringsgrenar av det avdragsberättigade området komma att präglas av större gränsdragningsproblem än de som föreligger i fråga om industrien. Frågan om befrämjande av investeringar inom dessa andra näringar torde därför böra prövas i annat sammanhang. Vi kan således godtaga att det nu framlagda förslaget, vars verkningar är tidsbegränsade, avgränsas till industriell verksamhet.

I ett avseende får det emellertid ifrågasättas om den i propositionen förordade gränsdragningen beträffande avdragsberättigade investeringsändamål är den lämpligaste. Sålunda anges att fysisk eller juridisk person, som driver rörelse avseende huvudsakligen industriell tillverkning, skall ha rätt till det särskilda investeringsavdraget. I fråga om de gränsdragningsproblem som följer av denna bestämmelse framhåller departementschefen dels att det närmast torde vara fråga om en bedömning huruvida företaget är av sådan storleksordning att det kan anses driva industriell produktion, dels att avgörande vikt skall fästas vid om den industriella verksamheten dominerar. Enligt vår mening kommer dessa bestämmelser av de avdragsberättigade investeringarna att medföra besvärliga gränsdragningsproblem, särskilt beträffande blandade företag som bedriver både industriell tillverkning och annan verksamhet. Om två företag bedriver industriell verksamhet av likartat slag och i lika omfattning och den industriella verksamheten är dominerande i det ena företaget men inte i det andra, synes det förstnämnda företaget få rätt till avdraget men däremot inte det andra. Dylika otillfredsställande resultat torde kunna undvikas om den ovannämnda bestämmelsen ändras så att rätten till investeringsavdrag knytes till investeringsändamålet industriell verksamhet och sålunda blir oberoende av huruvida företaget bedriver även annan verksamhet. Vi föreslår att en sådan ändring vidtages i propositionens förslag.

På sikt innebär, såsom nämnts ovan, inte förslaget någon lösning av finansierings- och investeringsproblemen inom näringslivet. Även om det särskilda investeringsavdraget i ett sådant läge som det nuvarande framstår som motiverat kan det inte bortses från att det medför gränsdragningar mellan olika näringsgrenar och företag som i och för sig kan inge vissa betänkligheter. Det är även förenat med betydande svårigheter att åstadkomma en helt tillfredsställande lagteknisk utformning. I fråga om ett mera allmänt befrämjande av näringslivets investeringar bör därför andra åt-

gärder skyndsamt tagas upp till prövning. Enligt vår mening bör härvid frågan om avskrivning på återanskaffningsvärde för maskiner och inventarier intaga en framskjuten plats.

Syftet med avskrivningsreglerna inom beskattningen får anses vara att medverka till att den förslitning av maskiner m. m. som äger rum inom produktionen ej skall leda till kapitalförtäring. Vid penningvärdeförsämring är emellertid inte avskrivning på det ursprungliga anskaffningsvärdet tillräcklig för fullföljandet av detta syfte. Detta spörsmål har uppmärksamrats i olika sammanhang. Sålunda tog redan 1924 års skatteberedning upp frågan och framhöll det önskvärda i att hänsyn kunde tagas till penningvärdets förändringar. Genom införandet av den fria avskrivningsrätten i slutet av 1930-talet kom frågan delvis i ett annat läge, ett förhållande som emellertid ändrades vid avskaffandet av den fria avskrivningsrätten år 1955. Vad som emellertid ger frågan särskild aktualitet är den minskade självfinansieringen och den ökade lånefinansieringen inom näringslivet. Denna förskjutning har uppenbarligen minskat företagens möjligheter att kompensera sig för det otillräckliga avskrivningsutrymme, som med nuvarande regler uppstår vid penningvärdeförsämring. I nuvarande läge måste det därför anses angeläget att frågan om avskrivning på återanskaffningsvärde skyndsamt upptages till prövning.

Rätt till avskrivning på återanskaffningsvärde erbjuder, då det gäller att allmänt befrämja investeringsverksamheten inom näringslivet, avsevärda fördelar jämfört med det i propositionen förordade särskilda investeringsavdraget. Sålunda skulle rätten stå öppen för samtliga företag och rörelseidkare, oavsett bransch och företagsform. Även de gränsdragningsproblem och risker för snedvridningar som kan uppstå i fråga om särskilda investeringsavdrag undviks.

Det har förutsatts att värdesäkringskommittén skulle komma att pröva frågan om avskrivning på återanskaffningsvärde. Av kommitténs nu framlagda betänkande framgår emellertid att så inte skett. Frågan bör därför skyndsamt upptagas till prövning i annat sammanhang. Vi föreslår att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller om en sådan skyndsamt prövning. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att avgöra om prövningen skall ske inom allmänna skatteberedningen eller i annat sammanhang.

Med hänvisning till det ovan anförda hemställes,

1. att riksdagen måtte besluta om sådan ändring i det i proposition nr 40 framlagda förslaget om särskilt investeringsavdrag att rätt till avdraget i fråga skall gälla för maskininvesteringar avseende industriell verksamhet och oberoende av om företaget även bedriver annan verksamhet;

2. att vederbörande utskott måtte utarbeta härför erforderligt författningsförslag;

3. att riksdagen vid sin behandling av proposition nr 40 i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om skyndsamt utredning av frågan rörande avskrivning på maskiners och inventariers återanskaffningsvärde och om att förslag i ärendet snarast möjligt måtte föreläggas riksdagen; samt

4. att riksdagen i övrigt måtte beakta vad i motionen anförts.

Stockholm den 18 februari 1964

Nils G. Hansson
i Skegrie

Johannes Antonsson

Gunnar Larsson
i Luttra

Erik Grebäck

Stig F. Hansson
i Önnarp